

צ'לן לא תנחלתא

שיטות הוראה

How?

למידה שיתופית /
הוראה שיתופית
(cooperative learning)

How?

למידה מתוקשבת
(משולבת מחשב) -
Computer Mediated
Communication

How?

לימוד מקוור /
למידה מקוורת

How?

לימוד מרחוק, הוראה
מרחוק, חינוך מרחוק
(Distance Education,
distance learning
,Distance Teaching)

כולנו מכירים את שיטות הלמידה המסורתיות:

ישיבה בכיתה, הוראה פרונטלית, למידה מובנית, המורה הוא מקור הידע הבלעדי, יש מורה אחד והרבה תלמידים הנוכחים כולם בו זמנית בכיתה, כל הכיתה לומדת נושא אחד, ומתקדמת בקצב אחיד (המהירים ממתינים למתקשים), צורת הוראה זו אינה תמיד יעילה.

כנגד הגישה המסורתית התפתחו תיאוריות פדגוגיות רבות המנסות למצוא דרך בה הלמידה תהיה יעילה יותר, אישית יותר, מתחשבת יותר בחריג, ומאפשרת לתלמיד מיצוי הכישרים האישיים. בנוסף, פותחו תורות הוראה כמו הלמידה המותאמת: ארגון והפעלת סדר יום גמיש בכיתה. פיתוח נושא אישי והתאמת תוכנו וסוגו לסגנון למידת המתמטיקה של הילד. תכנון והכנת חומרי למידה המתאימים לכל תלמיד ותלמיד.

אז מה עושים?

יצירתן של כיתות הטרוגניות אילצה את מערכת החינוך להתמודד עם אתגרים חדשים בתחומים החברתי והלימודי, ואף ההתנהגותי והערכי. אחד הביטויים הבולטים של ההטרוגניות, כאמור, הוא השוני ביכולות התלמידים ובהישגיהם. על המורה להתמודד בעת ובעונה אחת עם דרכי למידה של תלמידים מוכשרים ותלמידים מתקשים. ההוראה הפרונטלית לא נתנה מענה לצרכים אלה, ותוכניות ההתערבות כווננו לסייע למורים בנושא זה

שיטות ההוראה החלופיות שפותחו (דוגמת למידה פעילה, הוראה לפי סגנונות למידה, הוראה שיתופית, למידה לקראת שליטה) מושתתות על סביבה לימודית מגוונת. הן מציעות למידה שאינה במסגרת הכיתה השלמה, אלא למידה יחידנית, למידה בזוגות ובקבוצות וכן למידה בחתכים מגוונים נוספים.

הלמידה אינה מוגבלת לחדר הכיתה, אלא יכולה להתרחש בסביבות שונות ומגוונות, בתוך בית-הספר ומחוץ לו. במקום תוכנית לימודים בסיסית ואחידה שאמורה להתאים לכל התלמידים, שיטות ההוראה החלופיות מציעות מבחר של תוכני לימוד ודרכי הערכה מיוחדים, המותאמים לשונות הרבה שבין הלומדים באותה כיתה, שונות הבאה לידי ביטוי ביכולת הלמידה, בסגנון הלמידה, בהישגים ובעניין שהתלמיד מגלה בלימודים.

שיטות ההוראה החלופיות שמות דגש מיוחד בתהליך הלמידה, שנועד לתת מענה לצרכים קוגניטיביים, רגשיים, חברתיים וערכיים של התלמידים, ולא רק לתוצר הסופי, קרי, ההישג הלימודי. שיטות אלה מעניקות אופי שונה ליחסי-הגומלין בין המורה לתלמידים ובין התלמידים לבין עצמם

(בן-ארי, 1997).

הטרוגניות

המונח "הטרוגניות" בהקשרו החינוכי משמעו השונות הקיימת בין תלמידים הכיתה ובהיות הסבר.

שונות זו יכולה לבוא לידי ביטוי בהרכב מאור ומדיום:

בהבזאיק תרבותיים, בהערי יצע חוקצק, בהבזאי שבה, בהבזאיק לאליים או סביהתייק האוביליים לשונות ההלזאניויות, בהעריק ביכולות האמינה (ואלו אובשיק מאון צורות) איוון ושונות התחואי עניין, הכישרונות, הנאיות ובזנוסיק ראשייק, התנהאותייק והסתאלותייק.

PRACTICE

טיפ שבועי

איך מכריעים בין גישה הוראה אחת לאחרת?

ההוראה היא פעילות בעלת בסיס אידיאולוגי, המבוססת על השקפת עולם, על העדפות ונטיית לב, ולכן קשה להכריע בין גישות שונות להוראה בצורה חותכת.

כל נימוק לטובת אחת מהגישות יכול לגרור נימוקים לטובת הגישה המנוגדת.

ולכן אין טעם לשאול מהי שיטת ההוראה הטובה ביותר.

ייתכן בהחלט ששיטה אחת טובה יותר לתלמיד הזה מאשר לתלמיד אחר, לתוכן הזה יותר מאשר לתוכן אחר, ולמורה אחד על פני מורה אחר.

מה שחשוב הוא כיצד פרקטיקת ההוראה משפיעה על התלמידים
(ג', האטי. 2017)

זמן למחשבה

הדידקטיקה (תורת ההוראה) עברה במהלך השנים תמורות רבות בעקבות שינויים בערכים ובידע האנושי חלה התפתחות בנושא שיטות לימוד והעברת הידע, אמנם מאסלו לא חשב על הוראה כאשר דיבר על היררכיית הצרכים אבל אפשר ליישם את התיאוריה גם בנושא הוראה ושיטות הוראה.

שלב התפתחות

שלב בסיס

רמת הקיום, עונה על צרכים בסיסיים בשיטות המסורתיות (מורה מול תלמידים בכיתה או חונך וחניך בהתנסות מעשית), זוהי גישה דיסציפלינארית המארגנת את שיטות ההוראה ואת תכניה בהתבסס על מודל תחומי הדעת, (הקצאת מטלות, חזרה ושינון, מבחנים),

שלב שני

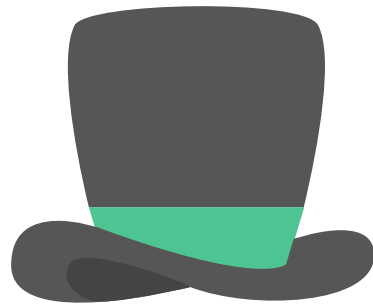
פותחו תיאוריות חדשות, וההוראה התאימה עצמן לתיאוריות אלו, השינוי חל הן בדרכי ההוראה הנובע מהרצון לשלב בין תחומי דעת נפרדים באמצעות דידקטיקה רב-תחומית ו/או דידקטיקה (מולטי דיסציפלינארית) בין-תחומית (אינטר דיסציפלינארית), הן בטכניקות ההוראה והן בהרכב האנושי

שלב שלישי עתידי

ינתן מענה לצרכים מתקדמים, ויהיה שילוב בין הדידקטיקה, הטכנולוגיה, שיטות ההוראה הכשרת המורים ומיומנויות התלמידים לבניית סביבת למידה שונה ומתקדמת.

כובעי התכנון

והיישום

ד"ר נועה ציון

כובעי התכנון והיישום נבנו על מנת לתת מענה לאתגר זה, ולאפשר לקבוצה של תלמידים לתכנן פרוייקט משותף ולאחר מכן לבצע את הפרוייקט הזה.

כאשר כל אחד מחברי הקבוצה חובש כובע אחר, יש לו תפקיד מוגדר בקבוצה שבו הוא יכול להתמקד. תפקיד המבדיל בינו ובין משתתפים אחרים. זאת, בנוסף לתרומתו מן ההיבט של תחום התוכן.

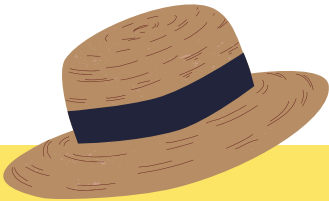
כובע "המתכנן"
מי שחובש את כובע המתכנן אחראי לחקר ולקשר בין כל מרכיבי הקבוצה/התוכנית המשימה.

כובע המלאך השומר על "אחרון המשתתפים בפעילות"
מי שחובש את כובע רואה לנגד עיניו את המשתתפות שמגיעה לפעילות אבל לא באמת נמצאת בה, שיושבת מאחור בצד, עם הראש על השולחן, להלוו שלפעמים אל אחד בקבוצה לא מדבר איתו/איתה

כובע המתעד +
מי שחובש את כובע "המתעד וניראות תוצרים" רואה לנגד עיניו את הצורך לתעד את שלבי הכנת המשימה, לפרסם את המוצר הסופי (המשימה),

כובע ההערכה
מי שחובש את כובע "ההערכה" רואה לנגד עיניו את מטרות המשימה ואת העדויות להשגתן.

כובע ההנגשה
מי שחובש את כובע "ההנגשה" רואה לנגד עיניו מחסומים מסוגים שונים והסרתם.

כובע הווגיסטיקה
מי שחובש את כובע "הווגיסטיקה" רואה לנגד עיניו את ההיבטים התפעוליים והארגוניים של המשימה - ציוד נדרש, קשר בין החלקים.